LAUSUNTO

19.5.2016

VASTAANOTTOKESKUS • FÖRLÄGGNING • RECEPTION CENTRE

Eduskunta, Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Lausunnon antaja: Joutsenon vastaanottokeskus
Vastaanottaja

Lausunto: HE 69/2016 vp, Hallituksen esitys eduskunnalle pakollista työtä koskevaan sopimukseen liittyvän pöytäkirjan hyväksymisestä sekä laiksi pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Joutsenon vastaanottokeskus kiittää ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää hallinnoivana tahona eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaa mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Joutsenon vastaanottokeskus pitää potentiaalisesti ongelmallisena sitä, että pakkotyön määritelmä ja pakkotyön suhde ihmiskaupan määritelmään jää epäselväksi. Joutsenon vastaanottokeskus toteaa ILO:n julkaisuihin tutustumisen perusteella, että ILO määrittelee pakkotyön yläkäsitteeksi ja ihmiskaupan sen alapuolelle, yhdeksi pakkotyön muodoksi. Esillä olevassa hallituksen esityksessä käytettyjen käsitteiden limittäisyys tuottaa epäselvän tilanteen ainakin artiklaa 3 käsittelevissä esityksen kirjauksissa.

Esityksessä lähdetään siitä, että artiklan 3 edellytykset pakkotyön uhrien suojelemiseksi, vapauttamiseksi, toipumisen edistämiseksi, kuntouttamiseksi sekä auttamiseksi ja tukemiseksi täyttyvät erityisesti laissa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetuilla säädöksillä. Ko. laissa säädetään ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmästä ja auttamisjärjestelmän uhreille tarjoamista auttamistoimista. Joutsenon vastaanottokeskus toteaa, että voimassa oleva ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän toimintaa säätelevä lainsäädäntö rajaa avun antamisen auttamisjärjestelmän kautta nimenomaisesti ihmiskaupan uhreiksi joutuneille. Esityksessä kuitenkin todetaan, että poliisi pyrkii aloittamaan matalalla kynnyksellä esitutkinnan tapauksissa, joissa on syytä epäillä pakkotyön teettämistä ja, että tällöin rikosnimikkeenä voi tulla kyseeseen muun muassa ihmiskauppa, mutta myös vastaavanlaiset rikosnimikkeet. Vastaanottokeskus tarkentaa ja tähdentää, etteivät auttamisjärjestelmän kautta voi saada auttamistoimia esimerkiksi henkilöt, joiden epäillään joutuneen muun rikoksen kuin ihmiskaupan uhriksi ja, joissa poliisi tai toisena esitutkintaviranomaisena rajavartiolaitos, tutkii epäiltyä rikosta esimerkiksi rikosnimikkeellä kiskonnantapainen työsyrjintä.

Käytännön tasolla voimassa oleva lainsäädäntö tuottaa tilanteita, joissa esimerkiksi kiskonnantapaisen työsyrjinnän uhriksi joutunut henkilö, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, jää palvelujärjestelmiemme välimaastoon ja on oikeutettu esimerkiksi vain ensiapuluontoiseen sairaanhoitoon, koska hänellä ei ole oikeutta kuntalaisena sosiaali- ja terveyspalveluihin eikä ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän palveluihin. Jos siis pakkotyötapauksia tutkitaan myös muilla nimikkeillä kuin ihmiskauppaa ja pakkotyö on muutakin kuin ihmiskauppaa, ei voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö turvaa pakkotyön uhreille artiklassa 3 määritettyä suojaa, toipumisen edistämistä, kuntouttamista, apua ja tukea.

Tämän lisäksi Joutsenon vastaanottokeskus haluaa todeta esityksen artiklaa 3 koskevien kirjausten osalta, että voimassa olevassa kansallisessa lainsäädännössä

JOUTSENON VASTAANOTTOKESKUS
Läykäntie 53, 54190 Konnunsuo
Päivystys / ihmiskauppa: 02954 63177
Vaihde: 02954 60411
Faksi: 02954 11799

JOUTSENO FÖRLÄGGNING
Läykäntie 53, 54190 Konnunsuo
Jour / Människohandel : 02954 63177
Växel: 02954 60411
Fax: 02954 11799

JOUTSENO RECEPTION CENTRE
Läykäntie 53, FI-54190 Konnunsuo, FINLAND
Duty phone/ trafficking: +358 2954 63177
Switchboard: +358 2954 60411
Fax: +358 2954 11799

säädetään tällä hetkellä ainoastaan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmään otetun henkilön tunnistamisesta ihmiskaupan uhriksi. Auttamisjärjestelmän asiakkuus on vapaaehtoista eivätkä kaikki ihmiskaupan uhriksi joutuneet ohjaudu/hakeudu auttamisjärjestelmän avun piiriin. Kansallisessa lainsäädännössämme ei tällä hetkellä säädetä millään tavalla auttamisjärjestelmän ulkopuolelle jäävän ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta, koska laissa kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta säädetään ainoastaan auttamisjärjestelmässä olevan uhrin virallisesta tunnistamisesta.

Apulaisjohtaja, johtajan sijainen Antti Jäppinen

Ylitarkastaja Katri Lyijynen